

HIV/AIDS ΚΑΙ ΚΥΠΡΟΣ

Από το 1986 μέχρι σήμερα...

Της ΑΝΔΡΟΝΙΚΗΣ ΕΛΜΗΝΑ

Παγκόσμια ημέρα HIV/AIDS χθες και όσον αφορά τουλάχιστον την Κύπρο φαίνεται ότι παρά τις προσπάθειες που καταβάλλονται από πολλές κατευθύνσεις, το πρόβλημα συνεχίζει να βρίσκεται σε ανησυχητικές διαστάσεις, ενώ το χειρότερο δεν παρουσιάζεται και ουσιαστική βελτίωση όσον αφορά την συμπεριφορά και στάση της κοινωνίας, έναντι των συνανθρώπων μας που ζουν με το HIV. Την σημερινή εικόνα του προβλήματος στην Κύπρο, περιγράφει σε συνέντευξη του στην «Α» ο Χρίστος Κρασιδής, Γραμματέας – Υπεύθυνος Επικοινωνίας της ΜΚΟ «Κίνηση Συμπαράστασης για το AIDS»

Ερ: Υπάρχει ύφεση του προβλήματος στις μέρες μας και η κοινωνία αντιλήφθηκε περί τίνος πρόκειται και προχώρησε στα μέτρα πρόληψης ή μείναι σε στάσιμη;

Η πρώτη διάγνωση με τον ιό HIV εμφανίστηκε στην Κύπρο το 1986. Εκείνο το έτος είχαμε συνολικά 11 περιστατικά με HIV λοίμωξη. Από τότε μέχρι και σήμερα δυστυχώς οι διαγνώσεις αυξάνονται. Το 2017 καταγράφηκαν 85 περιστατικά, ενώ από τον Ιανουάριο μέχρι και τον Οκτώβριο του 2018, έχουμε συνολικά 65 καταγεγραμμένα περιστατικά. Έτσι τα στατιστικά αποτελέσματα που έχουμε, τόσο στο Cy Checkpoint, που αποτελεί το Κέντρο Πρόληψης, Ενημέρωσης και Εξέτασης για τον HIV και άλλα Σεξουαλικά Μεταδιδόμενα Νοσήματα (ΣΜΝ) της Κίνησης Συμπαράστασης για το AIDS, όσο και από το Υπουργείο Υγείας, καταδεικνύουν ελλιπή γνώση των Κυπρίων για τους τρόπους πρόληψης και προστασίας από τον HIV. Στο Cy Checkpoint, από το 2015 μέχρι και τα μισά του 2018, έχουμε πραγματοποιήσει περίπου 2000 εξετάσεις ταχείας διάγνωσης για τον HIV, εκ των οποίων 17 αντέδρασαν σε αντισώματα, ενώ από 1000 εξετάσεις ταχείας διάγνωσης για σύφιλη αντέδρασαν οι 20. Τα αποτελέσματα αυτά, σε συνδυασμό με τη συμβουλευτική που παρέχουμε στους ωφελούμενους που μας επισκέπτονται, επιπρόσθετα να εξάγουμε συμπεράσματα για την αμάθεια ή την ημιμάθεια που επικρατεί σε σχέση με τους τρόπους μετάδοσης και μη-μετάδοσης του HIV, αλλά και τις μεθόδους πρόληψης που υπάρχουν. Δυστυχώς οι Κύπριοι υιοθετούν σεξουαλικές συμπεριφορές που τους εκθέτουν σε διάφορα σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα, συμπεριλαμβανομένου και του HIV. Τα αποτελέσματα καθρεφτίζουν ακριβώς τις συμπεριφορές που υιοθετούμε ως λαός.

Ερ: Πώς βοηθά το κράτος τους ανθρώπους που ζουν με τον HIV εκτός από την παροχή βοήθειας των €300;

Η πολιτεία καλύπτει το κόστος της αντιρετροϊκής αγωγής και παρακολούθησης της υγείας των ανθρώπων που ζουν με τον HIV εντελώς δωρεάν για τους ίδιους. Η Κίνηση Συμπαράστασης για το AIDS διατηρεί εδώ και περισσότερα από 20 χρόνια πρόγραμμα ψυχοκοινωνικής στήριξης, με τοποθέτηση ψυχολόγου που εργοδοτούμε στη Γρηγόρειο Κλινική, το οποίο πρόγραμμα στηρίζει σε μεγάλο βαθμό το κράτος. Οι δράσεις του Cy Checkpoint που αφορούν την αποστηματοποίηση και την ενημέρωση στηρίζονται επίσης από το Κράτος. Σε σχέση με την παροχή βοήθειας χρηματικού ποσού, θα ήθελα να επισημάνω ότι αυτό είναι ένα σχέδιο κινήτρων για τη συμμόρφωση των ανθρώπων που ζουν με τον HIV για λήψη της φαρμακευτικής τους αγωγής. Η Κίνηση Συμπαράστασης

για το AIDS έχει χαιρετίσει το σχέδιο που έχει τεθεί σε εφαρμογή μετά από προεδρική και υπουργική απόφαση το οποίο αποτελεί σίγουρα ένα κίνητρο για συμμόρφωση με την αντιρετροϊκή αγωγή και την τακτική λήψη της.

Ερ: Σε ποιο επίπεδο θεραπείας βρίσκεται η Κύπρος; Τα κρατικά νοσοκομεία καλύπτουν τις ανάγκες των ανθρώπων που ζουν με τον HIV;

Η Κύπρος, όπως και οι υπόλοιπες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, παρέχει δωρεάν φαρμακευτική αγωγή και παρακολούθηση σε όλους τους ανθρώπους που ζουν με τον HIV και είναι εγγεγραμμένοι στο σύστημα δημόσιας υγείας. Η εγγραφή μάλιστα γίνεται με πλήρη σεβασμό στην ανωνυμία του ατόμου στην Κύπρο, και ο κάθε οροθετικός άνθρωπος επιλέγει ο ίδιος να ακυρώσει την ανωνυμία του αν επιθυμεί να αιτηθεί τη λήψη του επιδόματος, που γίνεται με επώνυμη αίτηση. Το κράτος μας είναι μικρό σε μέγεθος και πληθυσμό και ευτυχώς αυτό το χαρακτηριστικό λειτουργεί θετικά ως προς τη προσβασιμότητα στην αντιρετροϊκή αγωγή.

Ερ: Υπάρχουν τομείς που το κράτος θα μπορούσε να συμβάλει περισσότερο;

Υπάρχουν διάφοροι τομείς που μπορεί το κράτος να συμβάλει θετικά, όπως είναι η στήριξη της Γρηγόρειο Κλινικής με περισσότερο προσωπικό από το υφιστάμενο, αλλά και η υιοθέτηση πολιτικών που θα διευκολύνουν περισσότερο τους ανθρώπους που ζουν με τον HIV σε σχέση με τη μετάβαση τους στη κλινική, αλλά και τις συνθήκες παρακολούθησής τους. Υπάρχουν βέβαια μεγάλα περιθώρια βελτίωσης, τόσο στη πρόσβαση στα νέα φάρμακα, όσο και στη πρόσβαση σε αγωγή που λειτουργεί προληπτικά, όπως

η «PrEP», η οποία δεν υπάρχει επίσημα στην Κύπρο ακόμα. Μάλιστα, είμαστε ήδη στη διαδικασία συζήτησης για την ποιοτική αναβάθμιση και στήριξη της Γρηγόρειο Κλινικής, του ιατρικού και νοσηλευτικού προσωπικού της, μετά από τη συνάντηση που πραγματοποιήθηκε την Δευτέρα, 26 Νοεμβρίου, 2018, στην Κοινοβουλευτική Συνεδρία της Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων της Βουλής των Αντιπροσώπων. Οι συμμετέχοντες βουλευτές συμφώνησαν να συζητήσουν μαζί μας τρόπους στήριξης της Γρηγόρειο προς βελτίωση των συνθηκών υπέρ των οροθετικών ωφελούμενων της Κλινικής. Αυτό είναι ήδη πολύ θετικό.

Ερ: Τι ρόλο έπαιξαν οι ΜΚΟ όσον αφορά τον ιό και την πρόληψη ή τη θεραπεία του;

Εμείς ως μη-κυβερνητική και μη-κερδοσκοπική οργάνωση μπορούμε να πούμε ότι έχουμε μια στενή συνεργασία με το Υπουργείο Υγείας και τη Γρηγόρειο Κλινική. Θεωρούμε δε ότι η ενημέρωση του κοινού σε σχέση με την πρόληψη είναι πιο αποδοτική και περισσότερο αποτελεσματική όταν πραγματοποιείται από ομότιμους, δηλαδή από άτομα της κοινότητας προς την κοινότητα, από τους ίδιους τους πολίτες προς τους πολίτες. Αυτό είναι και το λεγόμενο μοντέλο “peer-to-peer”, το οποίο εφαρμόζεται σε ολόκληρη την Ευρώπη και έχουμε υιοθετήσει στο Κέντρο Πρόληψης από την αρχή. Το κοινό ενημερώνεται καλύτερα για τις μεθόδους πρόληψης όταν η ενημέρωση έρχεται από ομότιμους. Δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι τα Checkpoint σε ολόκληρη την Ευρώπη είναι μη-κλινικά κέντρα, χωρίς νοσηλευτικό ή ιατρικό προσωπικό, δεν θυμίζουν σε τίποτε νοσοκομείο ή δημόσιες δομές υγείας, και λειτουργούν από εκπαιδευμένους ερ-

γαζόμενους στην υγεία που προέρχονται από την ίδια την κοινότητα στην οποία απευθύνονται. Η σεξουαλική διαπαιδewση δυστυχώς υστερεί στη χώρα μας και τα κοινοτικά κέντρα σεξουαλικής υγείας και πρόληψης, όπως το Cy Checkpoint, καλύπτουν αυτό το κενό, λειτουργώντας συμπληρωματικά στις δημόσιες δομές. Αν αυτά αγκαλιαστούν και τύχουν ακόμα περισσότερες στήριξης, μπορούμε να ενισχύσουμε ακόμα περισσότερο τη δημόσια υγεία.

Ερ: Η κοινωνία πως αντιμετωπίζει τους ανθρώπους που ζουν με τον HIV, στις μέρες μας; Κρατάει την ίδια στάση όταν πρωτοεμφανίστηκε ο ιός στην Κύπρο ή παρατηρείται βελτίωση;

Το 2015 πραγματοποιήσαμε μια έρευνα σε σχέση με τις γνώσεις και τις αντιλήψεις των Κυπρίων γύρω από τον HIV. Στην έρευνα αυτή, 1 στους 3 απάντησε ότι δε γνωρίζει τη διαφορά του HIV από το AIDS, δηλαδή δε γνωρίζει κάτι βασικό: ότι ένας οροθετικός στον HIV άνθρωπος δεν σημαίνει ότι έχει AIDS. Πρόκειται για δύο διαφορετικές έννοιες που αν αντιληφθούμε τη διαφορά τους δεν θα πούμε ποτέ ξανά τη ληθασμένη φράση “φορείς του AIDS”. Αν οι γνώσεις μας για τον HIV/AIDS είναι περιορισμένες, το κενό που αφήνει η έλλειψη αυτή γεμίζει με φόβο και ανασφάλεια. Αυτό είναι και το πραγματικό πρόσωπο του κοινωνικού στίγματος γύρω από τον HIV. Η έρευνα κατέδειξε επίσης κάτι πολύ

σημαντικό. Ενώ 7 στους 10 απάντησαν ότι θα στήριζαν έναν άνθρωπο που ζει με τον HIV αν αυτός ανήκε στο οικογενειακό ή φιλικό τους περιβάλλον, και ενώ 6 στους 10 απάντησαν ότι δεν θα άλλαζαν στάση αν κάποιο οροθετικό άτομο βρισκόταν στο επαγγελματικό τους περιβάλλον, ταυτόχρονα 8 στους 10 δεν θα ήθελαν να έχουν ερωτική σχέση μαζί με κάποιον οροθετικό. Τα συμπεράσματα δικά σας...

Αυτό που πρέπει να τονιστεί όμως, είναι τα ευρήματα της έρευνας Partner 1 και Partner 2. Δηλαδή αν ένας άνθρωπος οροθετικός στον HIV έχει μη-ανιχνεύσιμο φορτίο του ιού στο αίμα του, ως αποτέλεσμα της φαρμακευτικής του αγωγής, τότε δεν μπορεί να μεταδώσει τον ιό με σεξουαλική επαφή, ακόμα κι αν δεν χρησιμοποιήσει προφυλάξεις. Φυσικά υποστηρίζουμε τη χρήση του προφυλακτικού, τόσο για τα ίδια τα οροθετικά άτομα, όσο και για τους/τις συντρόφους τους. Το προφυλακτικό εξάλλου είναι η φθηνότερη μέθοδος πρόληψης και προστασίας από τα περισσότερα Σεξουαλικά Μεταδιδόμενα Νοσήματα. Αλλά, οι έρευνες Partner στην πραγματικότητα λένε κάτι πάρα πολύ απλό: ότι οι άνθρωποι που ζουν με τον HIV και έχουν μη-ανιχνεύσιμο ιικό φορτίο δεν αποτελούν κίνδυνο για κανέναν.

Ερ: Οι άνθρωποι που ζουν με τον HIV στις μέρες μας νιώθουν ότι είναι παραγκωνισμένοι από την κοινωνία ή συμμετέχουν ενεργά;

Η Κίνηση Συμπαράστασης για το AIDS είναι μια οικογένεια οροθετικών και οροαρνητικών ανθρώπων, διαφόρων ηλικιών, ταυτότητων φύλου, σεξουαλικού προσανατολισμού, εθνικής ταυτότητας, αγκαλιάζει τη διαφορετικότητα και στηρίζει την προσωπική έκφραση και τον αλληλοσεβασμό. Σε αυτό το πλαίσιο, δεν υπάρχουν διακρίσεις. Οι οροθετικοί στον HIV άνθρωποι, όπως και όλες οι ομάδες ανθρώπων με χρόνιες παθήσεις, μπορούν και είναι παραγωγικοί, προσφέρουν στη κοινωνία, την οικογένεια και στους φίλους τους, αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του κοινωνικού ιστού, είναι περήφανοι και χρήσιμοι, και συμμετέχουν ενεργά στη διαμόρφωση της πραγματικότητας μας στην Κύπρο. Αυτό βέβαια συμβαίνει σε ασφαλές περιβάλλον όπου υπάρχει αποδοχή, αλληλοεκτίμηση και αγάπη. Εκεί όπου βασιλεύει ο φόβος, η ημιμάθεια, η έλλειψη δημοκρατικότητας και αγάπης, εκεί τρέφεται και μεγαλώνει το κοινωνικό στίγμα. Στο χέρι μας είναι να φτιάξουμε μια κοινωνία χωρίς φόβο.

